HÄMMÄÄUTEEN SUO

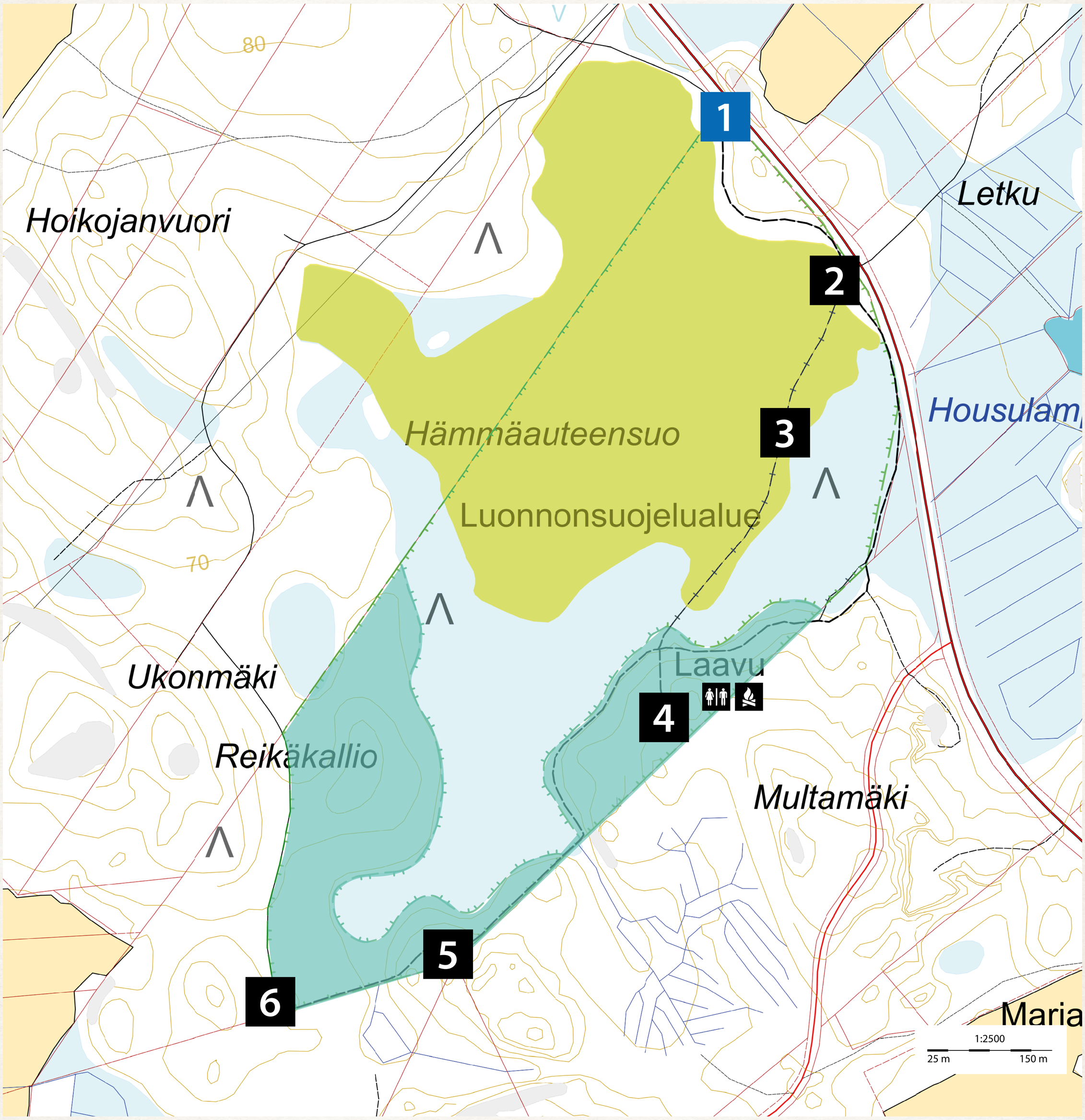

- Olet tässä
- Luontopolkutaulut
- METSO-alue
- ---- Polku
- ++++ Pitkospuut

1. Suon synty
2. Suoyhdistelmätyypit ja suoluonto
3. Suon kasvit ja suon ja metsän lintuja
4. Metsän nisäkkäitä
5. METSO-taulu
6. Talousmetsä ja Lappeenrannan kaupungin metsät

LAPPEENRANTA

ETELÄ-KARJALAN VIRKISTYSALUESÄÄTIÖ

RETKEILIJÄN ETIKETTI

LUONNOSSA LIIKKUJAN YLEISET OHJEET

Hämmäauteensuon luontopolku on tarkoitettu jokaiselle luonnonystävälle. Tervetuloa!

- Suojele luontoympäristöä omalta osaltasi.
- Anna eläinten ja kasvien olla rauhassa omassa ympäristössään.
- Anna muidenkin nauttia luonnon rauhasta, vältä äänekästä toimintaa.
- Siivoa aina jälkesi ja tuo kaikki roskat ja muut tavarasi pois maastosta.
- Huolehdi yhteisistä retkikohteiden rakenteista.

NUOTIOTULEN TEKEMINEN

Nuotiotulen sytyttäminen on sallittu vain laavun luona olevassa grillissä. Polttopuukatoksen puut on tarkoitettu retkeilijöiden käyttöön. Kun sytytät tulen, huolehdi myös sen sammuttamisesta. Ole aina varovainen tulen käsittelyssä, erityisesti kun maasto on kuivaa!

ROSKATON RETKEILY

Vastuuntuntoinen retkeilijä käsittelee jätteensä luontoa suojellen.

- Palavat roskat kuten paperin ja poltettavaksi sopivan muovin voi polttaa nuotiossa.
- Ruokajätteet ja hedelmien kuoret voi laittaa kompostikäymälään.
- Palamattomat aineet kuten lasi ja metalli eivät kuulu nuotioon.
- Ne ja kaikki muut roskat pitää viedä pois maastosta ja laittaa huollettuun jäteastiaan P-paikalle.

LEIRIYTYMINEN ON KIELLETTY LUONNONSUOJELUALUEILLA!

Kaiken minkä jaksat kantaa maastoon, jaksat tuoda myös pois!

RULES FOR RECREATIONAL SPOTS

GENERAL INSTRUCTIONS FOR NATURE EXPLORATION

This rest trail is meant for all, so everyone is welcome!

- Protect nature on your part.
- Do not disturb wild animals and plants.
- Let other people enjoy the peace and quiet of nature too.
- Always clear away your own rubbish and do not leave other items in the terrain.
- Take care of the structures at the destination.

On nature excursions, always carry out what you carry in!

LIGHTING A CAMPFIRE

In nature lighting a campfire is only allowed at the designated campfire site. The firewood in the firewood shelter is intended for the use of the visitors. If you light a campfire, also make sure you extinguish it. Always be careful when handling fire, particularly when the terrain is dry!

LITTER-FREE HIKING

Responsible visitors manage their waste in an environmentally friendly way.

- Combustible waste such as paper and plastic that is suitable for burning can be burned on a campfire.
- Incombustible waste such as glass and metal must not be put on a campfire.
- Food waste and fruit peels can be taken to the composting toilet.
- Take all other waste with you and put it into a managed collection bin.

CAMPING IS FORBIDDEN IN NATURE CONSEVATION AREA!

ПРАВИЛА ПОВЕДЕНИЯ НА МЕСТЕ ОТДЫХА

ОБЩИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ НАХОДЯЩЕМУСЯ НА ПРИРОДЕ!

На туристических объектах и местах для костра принято оставлять место у огня для других посетителей или уходить, когда своя еда съедена.

- Общие рекомендации находящемуся на природе
- Предоставляейте животным и растениям возможность быть в
  покое в своей окружающей среде.
- Не причиняйте неудобства другим туристам. Предоставляйте возможность и другим наслаждаться покоем природы.
- Всегда убирайте следы вашего пребывания и уносите мусор и свои остальные вещи из посещаемой вами местности.
- Следите со своей стороны за состоянием общих конструкций зон отдыха и охраняйте природную окружающую среду.
- Кемпинг запрещён в зоне природного заповедника.

РАЗВЕДЕНИЕ КОСТРА

на туристических объектах разрешено лишь на отведенных для разведения огня местах. Дрова, размещенные под деревянным навесом, предназначены для использования туристами. Распиливайте и колите лишь необходимое вам количество дров, а можете наколоть и больше, если хотите произвести приятное впечатление на следующих посетителей.

Если разводите костер, позаботьтесь также о том, чтобы его потушить. Будьте всегда осторожны в обращении с огнем, особенно, когда местность сухая!

Все, что вы можете привезти на природу, вы наверняка способны увезти с собой!

ТУРИСТИЧЕСКИЙ ПОХОД БЕЗ МУСОРА

Турист, осознающий ответственность, обращается с образовавшимися отходами так, чтобы защищать природу.

- Возгораемый мусор, такой как бумагу и подлежащую сжиганию пластмассу, можно сжигать в костре.
- Не кидайте стекло и метал в костер, оно не горит.
- Пищевые отходы и фруктовую кожуру можно выбросить в компостирующий туалет.
- Прочий мусорследует вывозить из местности в обслуживаемый мусорный бак.

КЕМПИНГ ЗАПРЕЩЁН В ЗОНЕ ПРИРОДНОГО ЗАПОВЕДНИКА!

TURVATIETO

Hätätilanteessa soita numeroon 112. Kerro sijaintisi sekä mitä on tapahtunut ja kuuntele ohjeet.

Tämän paikan osoite on
Vanha Viipurintie 661, 54260 Lappeenranta

Tämän paikan koordinaatit ovat
N 61° 0.5168′ E 28° 17.5079′ (WGS84)

EMERGENCY INSTRUCTIONS

In an emergency, dial 112. Inform the operator of your location and what has happened and listen to their instructions.

The address of this spot is
Vanha Viipurintie 661, 54260 Lappeenranta

The coordinates for this spot are
N 61° 0.5168′ E 28° 17.5079′ (WGS84)

ИНФОРМАЦИЯ О БЕЗОПАСНОСТИ

В неотложных ситуациях звоните по номеру 112. Сообщите ваше местонахождение, а также что произошло и слушайте инструкции.

Адрес данного места
Vanha Viipurintie 661, 54260 Lappeenranta

Координаты данного места
N 61° 0.5168′ E 28° 17.5079′ (WGS84)

SUON SYNTY

Kosteikot ovat uhanalaisia ekosysteemejä. Kosteikkoja suojellaan luonnon erityisyyden, tutkimuksen, opetuksen, kulttuuriperinnön, virkistyksen ja elämysten takia. Luonnontilaiset suot ovat myös tärkeitä hiilinieluja. Niihin on varastoitunut hiiltä tuhansien vuosien ajalta.

KUINKA SOITA MUODOSTUU SUOMESSA JA ETELÄ-KARJALASSA?

Ensimmäiset suot Etelä-Karjalassa syntyivät mannerjäätikön sulamisen yhteydessä noin 10 000 vuotta sitten. Tuolloin merestä kohoava maa soistui, kuten muuallakin Suomessa.

Nykyään vastaavanlaista soistumista on meneillään enää Pohjanlahden rannikolla, Merenkurkun alueella.

Yleisin suon syntytapa on metsämaan soistuminen painanteissa, joissa pohjavesi yltää lähelle maanpintaa. Juuri tällä tavoin muun muassa Hämmäauteensuo on syntynyt.

Soita syntyy myös vesien kasvaessa umpeen joko pinnan myötäisesti, esimerkiksi kelluvien rahkasammallauttojen peittäessä pintaa, tai pohjanmyötäisesti, esimerkiksi ranta- ja vesikasvien leviämisen myötä. Näin voi käydä matalissa ja pienissä lammissa.

MIKSI SUOMESSA ON PALJON SOITA?

Kostea ilmasto ja tiivis sekä tasainen kallio- ja maaperä edistävät soistumista. Suoturve uudistuu hyvin hitaasti, noin 1–2 mm vuodessa. Runsaimmin soita on Etelä- ja Keski-Lapissa sekä Suomenselän vedenjakaja-alueella.

METSÄMAAN SOISTUMINEN

ALUEELLA VOIT NÄHDÄ

LIITO-ORAVA
(Pteromys volans)

Liito-orava viihtyy varttuneissa kuusivaltaisissa metsissä, joissa kasvaa myös lehtipuita, erityisesti iäkkäitä haapoja. Pesänsä liito-orava tekee usein vanhaan tikan koloon.

SISILISKO *(Zootoca vivipara)*

Sisilisko on maailman pohjoisin matelijalaji ja Suomen runsaslukuisin matelija. Sisiliskon väritys voi olla tasaisen tumman ruskea, oliivinvihreä tai harmaa. Viimeistään syyskuussa sisiliskot siirtyvät talvehtimaan palatakseen taas huhtikuussa. Aurinkoisina päivinä sisiliskoja voi nähdä pitkospuilla nauttimassa lämmöstä.

SUOYHDISTYMÄTYYPIT

Suotyypit yhdistyvät toisiinsa muodostaen erilaisia kokonaisuuksia Suomen eri osissa. Tähän vaikuttavat ympäristötekijät, eniten pinnanmuodot ja ilmasto. Suomen suoyhdistymätyypit ovat Etelä-Suomen **koho- eli keidassuot**, Pohjois-Suomen **aapasuot** sekä Tunturi-Lapin **palsasuot**.

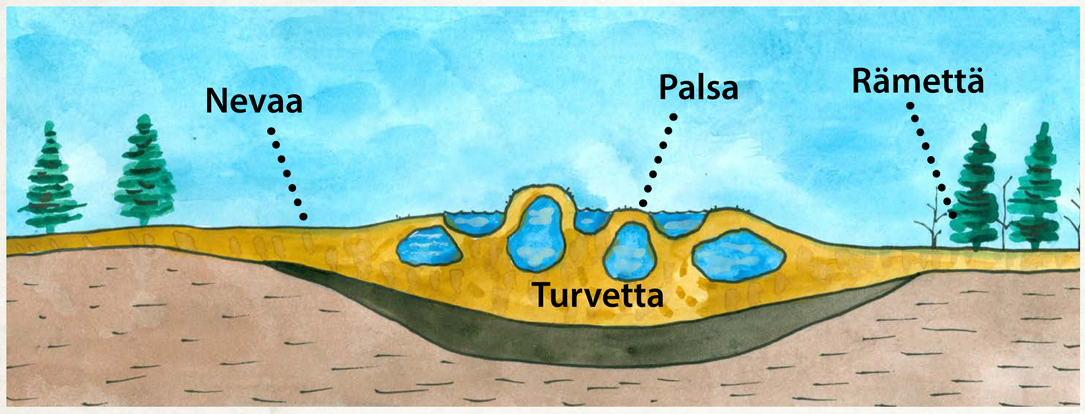

PALSASUOT

Aivan pohjoisimmassa Lapissa on mättäinä pursuilevia palsasoita. Palsaksi kutsutaan ikiroudassa olevaa mätästä. Kesälläkin jäässä olevilla kumpareilla on aivan oma eliölajistonsa.

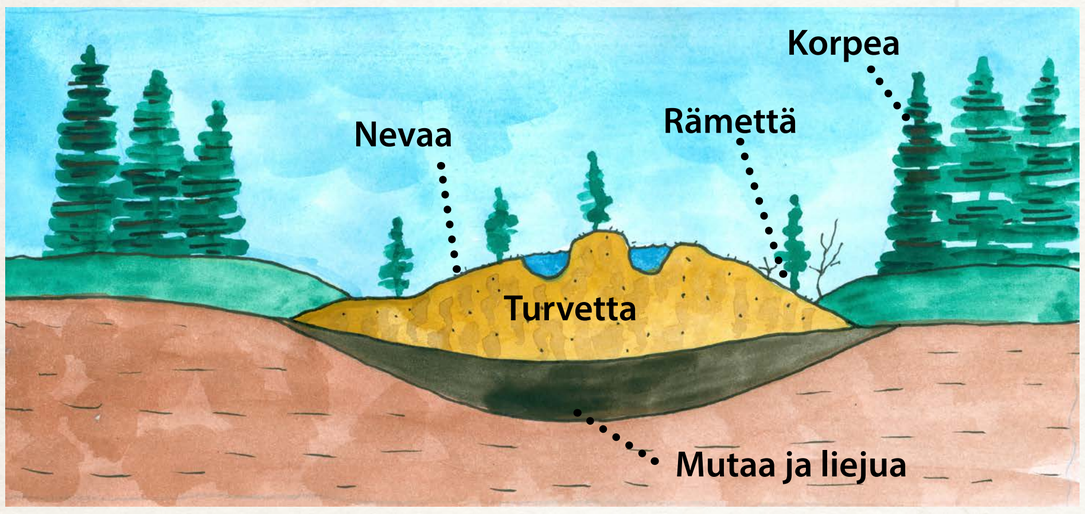

KEIDASSUOT

Hämmäauteensuo on koho- eli keidassuo. Keidassoiden keskiosat ovat koholla, jolloin ravinteita saadaan vain sadevedestä. Reuna-alueet ovat rehevämpiä, koska sinne valuu ravinteita myös ympäristöstä.

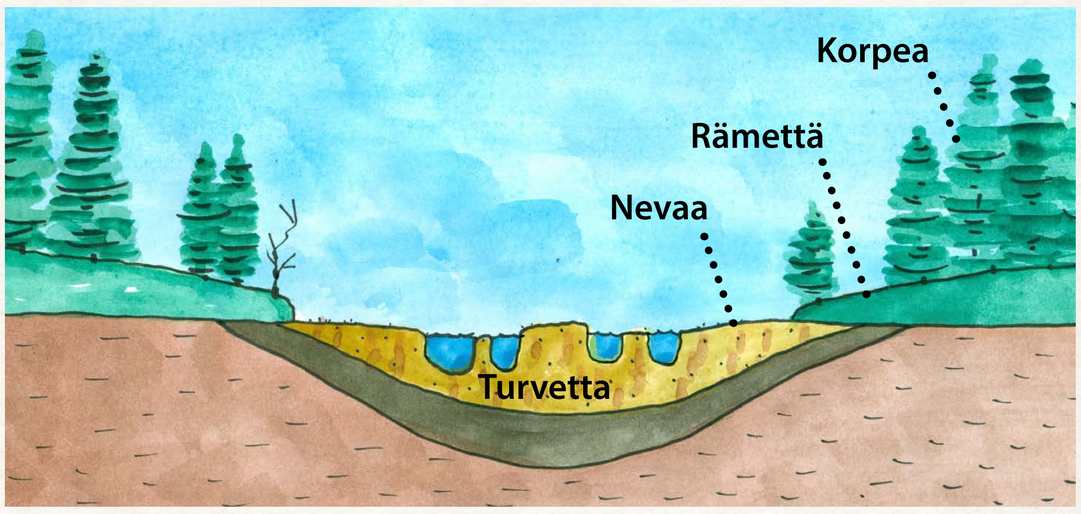

AAPASUOT

Aapasuot ovat nimensä mukaan aavoja, keskeltä alavia. Suot tulvivat voimakkaasti keväällä, kun lumet nopeasti sulavat. Ympäristöstä tulevat valumavedet tuovat suolle ravinteita ja saavat kasvillisuuden kehittymään keidassoita rikkaammaksi.

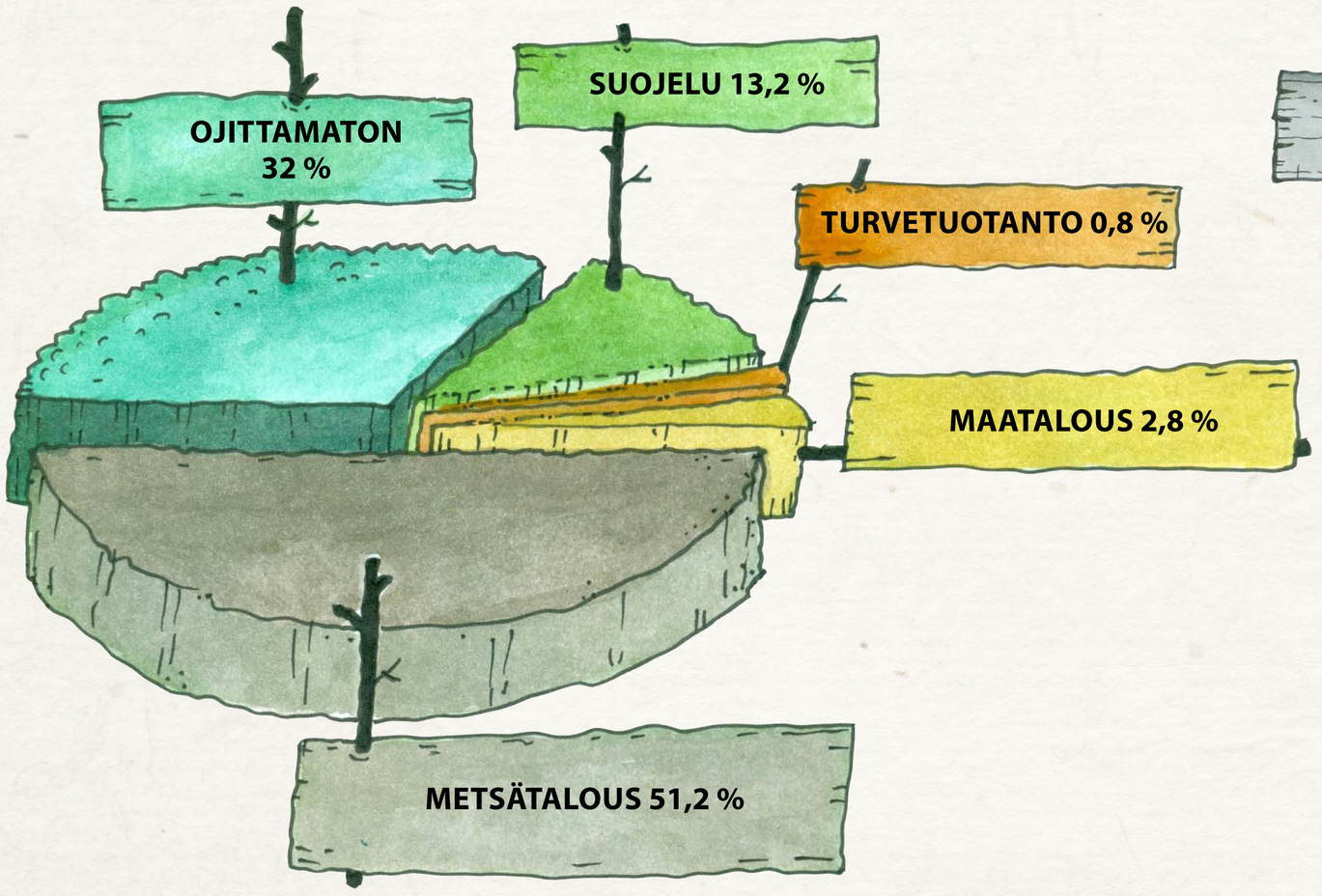

TURVEMAIDEN KÄYTTÖ SUOMESSA

- Suomen ainutlaatuisesta suoluonnosta on suojeltu 13,2 %.
- Ojitetut suot kuivuvat, ravinteiden kierto muuttuu ja ekosysteemi muuttuu metsäksi.
- Turpeen nostaminen suosta energian tuotantoa varten vähentää luonnontilaisten soiden määrää.
- Soiden ennallistaminen vaikuttaa päinvastoin.
- Suon uusiutuminen vie tuhansia vuosia.

LAPPEENRANTA

ETELÄ-KARJALAN VIRKISTYSALUESÄÄTIÖ

SUON LUONTO

KUINKA MAAPERÄ SUOLLA JA METSÄSSÄ EROAA TOISISTAAN?

Suolla pintamaa on eloperäistä, vain osittain hajonneesta kasviaineksesta, pääosin rahkasammaleesta, muodostunutta turvetta. Havumetsän pohjalta löytyy usein kivennäismaata, kuusikoista särmikästä ja lajittumatonta moreenia ja männiköistä pyöristynyttä ja lajittunutta soraa ja hiekkaa. Suomessa harvinaisiksi käyneissä lehdoissa lehtipuiden alla pintamaa on eloperäistä multaa.

KUINKA SUOKASVIT SELVIÄVÄT VAATIVISSA OLOSUHTEISSA?

Suokasvit ovat evoluution myötä sopeutuneet monilla eri tavoilla ravinteiden vähyyteen, kevään märkyyteen ja kesällä neva-alueen paahteeseen ja rämemättäiden kuivuuteen. Keskikesällä varpujen pienet, vahapeitteiset ja neulasmaiset lehdet haihduttavat vain niukasti kuivilla mättäillä eli kermeillä kasvaessaan. Märkien painanteiden, kuljujen, rahkasammaleet taas pystyvät varastoimaan vettä rahkasoluihinsa. Kasvit kasvavat suolla hitaasti. Pinnanmuodot vaikuttavat suolla vallitseviin ympäristöoloihin.

MIKSI SUOKASVEILLA ON PALJON KITULIAITA JA VAIVAISIA NIMIÄ?

Suoturpeeseen on sitoutunut happamuuden takia paljon ravinteita. Kasvien on vaikeata saada vain osittain hajonneesta maalajista niitä käyttöönsä. Siksi kasvaminen on kituliasta ja vaivalloista. Sitä kuvaavat monien suokasvien nimet.

OVATKO KAIKKI SUOT SAMANLAISIA KUIN HÄMMÄAUTEENSUO?

Suotyyppejä erotellaan maan ravinteisuuden, vesitalouden ja kasvillisuuden perusteella. Räme ja korpi ovat puustoisia, samoin eräät tulvavaikutteiset luhdat ja lähteiköt. Neva ja ravinteikas letto ovat puuttomia suotyyppejämme.

Hämmäauteensuolla on nevaa ja rämettä sekä niiden ympärillä kapea kaistale korpea. Puuton suon keskiosa on nevaa, jossa on kosteutta erityisesti keväällä. Siellä yleisiä kasveja ovat mm. erilaiset rahkasammaleet ja sarat sekä tupas- ja monitähkävillat.

Rämealueen tunnistaa kitukasvuisista männyistä. Rämemättäillä kasvavat mm. variksenmarjat, vaiverot, vaivaiskoivut ja karpalot. Suopursuja, juolukoita ja lakkoja on täällä nykyisin vähän. Valuma-alueen muutokset heijastuvat herkästi suoluontoon. Korpialueen kuusten alla kasvavat mm. metsäkortteet, liekot, lillukat ja karhunsammaleet.

SUON KASVEJA

SARAT *(Carex-suku)* JA SUOVILLAT *(Eriophorum-suku)*

Sarojen sukuun kuuluu jopa pari tuhatta eri lajia. Sarat muistuttavat heinäkasveja, mutta niiden varsi on kolmikulmainen ja täyteinen, heinien taas pyöreä ja ontto. Saroilla ei ole solmuja varressaan. Suovilloista yleisimpiä on tupasvilla, Eriophorum vaginatum. Sen villaisia kukintoja voi nähdä toukokuussa tiiviinä mättäinä ympäri suon neva-alueita.

Hämmäauteensuolla on satumainen tunnelma keväisen aamuauringon osuessa tupasvillan ja monitähkävillan pehmeisiin kukintoihin. Tupasvillakuitua voi käyttää mm. eristeenä, tyynyjen ja peittojen täytteenä ja sisustustekstiileissä.

RAHKASAMMALEET

Sphangnum-suku

Rahkasammaleita on useita eri lajeja. Ne muodostavat suoturvetta alaosastaan ja kasvavat latvastaan. Niillä ei ole juuria eikä muitakaan kasvinosia. Suomumaiset haarat muistuttavat lehtiä. Yhteyttävien solujen lisäksi niillä on isoja kuolleita rahkasoluja, joihin ne voivat varastoida vettä moninkertaisesti oman painonsa verran. Kuiva rahkasammal sopii hyvin haavasiteeksi, vauvan vaipaksi tai retkeilijän vessapaperiksi! Hapan rahkasammal ehkäisee bakteerien kasvua. Rahkasammalturve luonnontilaisessa suossa hidastaa ilmastonmuutosta ja toimii hiilinieluna.

METSÄKORTE

Equisetum sylvaticum (kortekasvit, Equisetaceae)

Korpien metsäkortteet tekevät kaksi versoa, kevät- ja kesäverson. Punaruskeissa kevätversoissa on latvassa käpymäinen itiötähkä. Itiöt valmistuvat touko-kesäkuussa, ja sen jälkeen muodostuvat latvattomat monihaaraiset kesäversot. Ne kasvavat noin 30–50 cm korkuisiksi.

Hiilikaudella, noin 300 miljoonaa vuotta sitten, kortteet olivat nykyisten puiden korkuisia ja vallitsivat yhdessä saniaisten ja liekojen kanssa elämää vanhan ajan metsissä. Riidenliekoja löydät myös Hämmäauteensuon korpikaistaleelta.

LILLUKKA

Rubus saxatilis (ruusukasvit, Rosaceae)

Kesäkuussa valkoisia kukintoja kasvattava marjakasvi tuottaa syys-kesästä kirkkaan punaisia, kiiltäviä kerronnaisluumarjoja.

Vaikka väheksyen sanotaan, ettei pidä takertua lillukanvarsiin, eivät ne ole ollenkaan pikku juttuja! Lillukan rönsyt ovat jopa useita metrejä pitkiä, harvakseltaan hentopiikkisiä.

Lillukan marjat ovat raikkaan makuisia ja nisäkkäät sekä linnut syövät niitä mielellään. Samalla ne levittävät kasvia monenlaisille kasvupaikoille. Ihmiset harvoin keräävät näitä herkkuja talteen.

KARHUNSAMMALEET

Polytrichum sp.

Karhunsammaleet ovat lehtisammalten sukua. Niitä on lähes kaksisataa eri lajia. Ne muistuttavat pieniä männyn taimia. Yleisimpiä ovat kangas- ja korvenkarhunsammalet. Kauniin tummanvihreät tähtimäiset osat muodostavat mättäitä. Itiöpesäkkeet muodostuvat punaisten varsien päähän. Sammaleiden lisääntymiseen kuuluu suvuttoman ja suvullisen sukupolven vuorottelu.

SUON KASVEJA

VAIVERO

Chamaedaphne calyculata, (kanervakasvit, Ericaceae)

Vaivero on Hämmäauteensuolla yleinen, laajoina mattoina huhtikuusta keskikesälle kukkiva monivuotinen varpu. Lehdet ovat soikeita, jäykkiä ja nahkeita. Ne vuorottelevat kierteisesti varressa ja säilyvät nuokkuvina yli talven, vaikka saavatkin punaruskean syysvärin. Keväällä ne muuttuvat oliivin vihreiksi ja nousevat pystyyn. Lehdet tuoksuvat aromaattisesti, mikä lienee syynä kasvin tieteelliseen sukunimeen, joka on muinaiskreikkaa ja tarkoittaa matalaa laakeripuuta. Kukat ovat valkeita, ruukkumaisia ja sijaitsevat nuokkuvissa latvatertuissa. Vaiverot sisältävät myrkyllistä andromedotoksiinia.

KARPALO

Vaccinium oxycoccus (kanervakasvit, Ericaceae)

Karpalon vaaleanpunainen kukka on yhdislehtinen, syvään 4–5-liuskainen. Kukintoon kuuluu 2–4 kukkaa. Nahkeat, talvehtivat lehdet ovat takakäänteiset ja kasvavat varressa kierteisesti. Karpalo kukkii kesä–heinäkuussa. Hennot varret suikertavat rahkasammaleen pinnalla, kukat nousevat ylös sammalpatjalta, mutta mehukkaat marjat lepäävät turpeen päällä. Arvokkaat marjat makeutuvat pakkasten jälkeen ja säilyvät syötävinä kevääseen asti – jos säilyvät. Nehän ovat herkkua monille linnuille, pikkunisäkkäille ja ihmisille. Karpaloita on käytetty myös rohtona mm. tulehdustauteihin ja happovaivoihin.

Karpalolajit, isokarpalon *(V.oxycoccus)* ja pikkukarpalon *(V.microcarpum)*, erottaa toisistaan marjojen koon perusteella. Lisäksi isokarpalon kukkaperä on karvainen, kun taas pikkukarpalon kukkaperä on karvaton.

PYÖREÄLEHTINEN KIHOKKI

Drosera rotundifolia (Kihokit, Droseraceae)

Kihokit erottaa rahkasammaleen päällä olevasta punertavasta lehtiruusukkeesta. Lehtiensä tahmeilla karvoilla kihokki pyydystää hyönteisiä. Se on lihansyöjäkasvi. Hyönteinen istuu kukan lehdelle, ehkä mettä etsien, eikä pääse siitä enää irti. Kihokki ottaa pikku juurillaan turpeesta niukan ravintonsa, mutta hyönteisistä se saa kaivattua typpeä proteiinien valmistusta varten. Kihokin valkoiset kukat ovat yksittäisen kukkavanan päässä. Ne avautuvat yksi kerralla auringon paisteella kesä-heinäkuussa. Kihokkeja on käytetty monenlaisiin tarpeisiin, mm. yskänlääkkeisiin. Alkemistit yrittivät tehdä siitä kultaa.

Mitä kasveja sinä löysit suolta?

SUOKUKKA

Andromeda Polifolia, (kanervakasvit, Ericaceae)

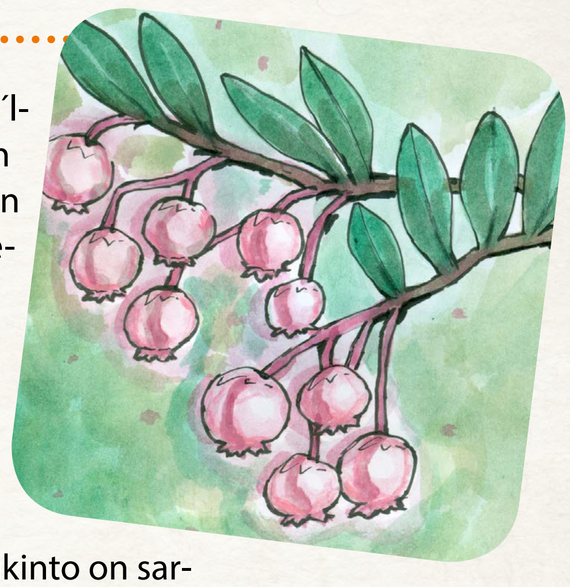

Suokukka sai Carl von Linne´lta prinsessan nimen. Kreikan mytologiassa kauneudestaan kuuluisa prinsessa Andromeda aiottiin uhrata merihirviölle, mutta tarujen sankari Perseus lensi siivekkäällä Pegassos-hevosellaan pelastamaan neidon. Kukan teriöt ovat ruukkumaiset, kauniin vaaleanpunaiset. Kukinto on sarja, jossa pitkäperäiset kukat nuokkuvat. Meden tuoksu kiinnittää hyönteisten huomion. Pölytys ei ole kuitenkaan välttämätön, sillä kasvi leviää tehokkaasti maanalaisten osien välityksellä suvuttomasti. Lehdet ovat kapeita, pystyjä, päältä tumman vihreitä ja alta hopean harmaita. Niiden reunat ovat takakäänteiset.

VAIVAISKOIVU

Betula nana (koivukasvit, Betulaceae)

Vaivaiskoivu ei ole puu vaan varpu tai pensas (0,2–0,8m). Sen puiseen varteen kierteisesti kiinnittyvät lehdet ovat pyöreitä ja nyhälaitaisia kuin pienet piparkakut. Syysväritys on punakeltainen. Kukat ovat koivuille ominaiset pystyt emi- ja hedenorkot, jotka muodostuvat pikkuviuhkoista. Etelä-Suomessa vaivaiskoivuja kasvaa vain soilla. Lapissa ne ovat yleisiä tunturikankailla ja kangasmetsissä. Vaivaiskoivu on tärkeä maaruskan värittäjä ja palaa nuotiossa tuoreenakin.

RAATE

Menyanthes trifoliata (Menyanthaceae)

Raate on märässä suossa viihtyvä mehevävartinen kasvi, jonka iso kolmisorminen lehti muistuttaa apilanlehteä. Se kukkii kesä-heinäkuussa. Kukat ovat valkoisia suuria terttuja, joiden sisäpinnalla on valkoisia karvoja. Raatteen sormenpaksuiset, jopa 1,5 metriä pitkät juurakot kelluvat ja suikertavat vedessä tai turpeessa. Raate on yleinen koko Suomessa. Hämmäauteensuolla löydät raatetta avosuon reunasta, läheltä penkkiä. Kasvia on käytetty lääkerohtona vatsa- ja ihovaivoihin.

SUON JA METSÄN LINTUJA

PUUKIIPIJÄ *(Certhia familiaris)*

Puukiipijä pesii havupuuvaltaisissa metsissä. Se rakentaa pesänsä lahoavista puista löytyviin puun ja kuoren välisiin onkaloihin mutta voi asua myös linnunpöntössä. Ravintoa puukiipijä etsii kaarnan koloista rungoilla hiirimäisesti kiipeillen.

KURKI *(Grus grus)*
KUOVI *(Numenius arquata)*

Kurjen ja kuovin komeat, soinnikkaat äänet kuuluvat suoluontoon. Pitkäjalkaisen kurjen pesä sijaitsee kosteammassa ympäristössä kuin kuovin. Kurjen monipuolinen ruokavalio vaihtelee erilaisista kasvinosista sammakoihin. Lähinnä pieniä selkärankaisia syövä kuovi käyttää ravinnokseen myös marjoja.

PALOKÄRKI
(Dryocopus martius)

Palokärki hakkaa pesäkolonsa useimmiten mäntyyn tai haapaan. Palokärjen erityistä ravintoa ovat hevos- ja kekomuurahaiset. Hiilenmusta palokärki on ympäri vuoden äänekäs lintu. Paikalla ollessaan se huutelee" kry-kry-kry", lennossa "kui-kui-kui" ja laskeutuessaan "kliiie".

TEERI *(Lyrurus tetrix)*

Teeri on Suomen runsaslukuisin metsäkanalintu. Teerikukko on väriltään sinisen musta ja sillä on lyyranmuotoinen pyrstö. Naaras on harmaanruskea. Teeren tyypillisimpiä elinympäristöjä ovat puustoiset suot ja hakkuuaukeiden reunat. Ravintona ovat silmut ja muu kasviravinto. Teeren soidinääni on sointuvaa pulputusta jonka katkaisee välillä voimakas suhahdus tsu-suiii.

KIRJOSIEPPO *(Ficedula hypoleuca)*

Kirjosieppo on kolopesijä. Sen asuntotilannetta voi helpottaa linnunpöntöllä. Kirjosieppo on muuttolintu ja ensimmäiset yksilöt saapuvat Suomeen vapun tienoilla. Tällöin koiraan pirteää laulua kuuluu niin pihoilla kuin erilaisissa metsissäkin. Syyskuun alussa kirjosieppo lähtee muuttomatkalle.

PYY *(Tetrastes bonasia)*

Pyy on pienin metsäkanalintumme. Hennot vihellykset ja lennossa siivistä lähtevä hurina paljastavat lähistöllä olevan, piilottelevan linnun. Kuusikoita suosiva pyy elelee tiheissä metsissä. Pesänsä se tekee maahan, puun tai pensaan suojassa olevaan syvennykseen. Ravinnoksi sopivat puiden silmut ja norkot, marjat, siemenet ja ruohokasvien versot.

HELMIPÖLLÖ *(Aegolius funereus)*

Räkättirastaan kokoinen, isopäinen helmipöllö suosii pesimäympäristönään iäkkäitä kuusivaltaisia metsiä, joiden häviämisen seurauksena aikaisemmin yleisen petolinnun kanta on kääntynyt jyrkkään laskuun. Kevättalven yössä kuuluu pikkupöllön kirkas puputtava soidinääni enteillen pesintää. Pesä on vanhassa palokärjen kolossa tai pöntössä. Ravinnokseen helmipöllö pyydystää lähes yksinomaan pikkujyrsijöitä ja muita pikkunisäkkäitä, mutta niiden puutteessa lintujakin.

LAPPEENRANTA

ETELÄ-KARJALAN VIRKISTYSALUESÄÄTIÖ

HÄMMÄÄUTEEN SUO

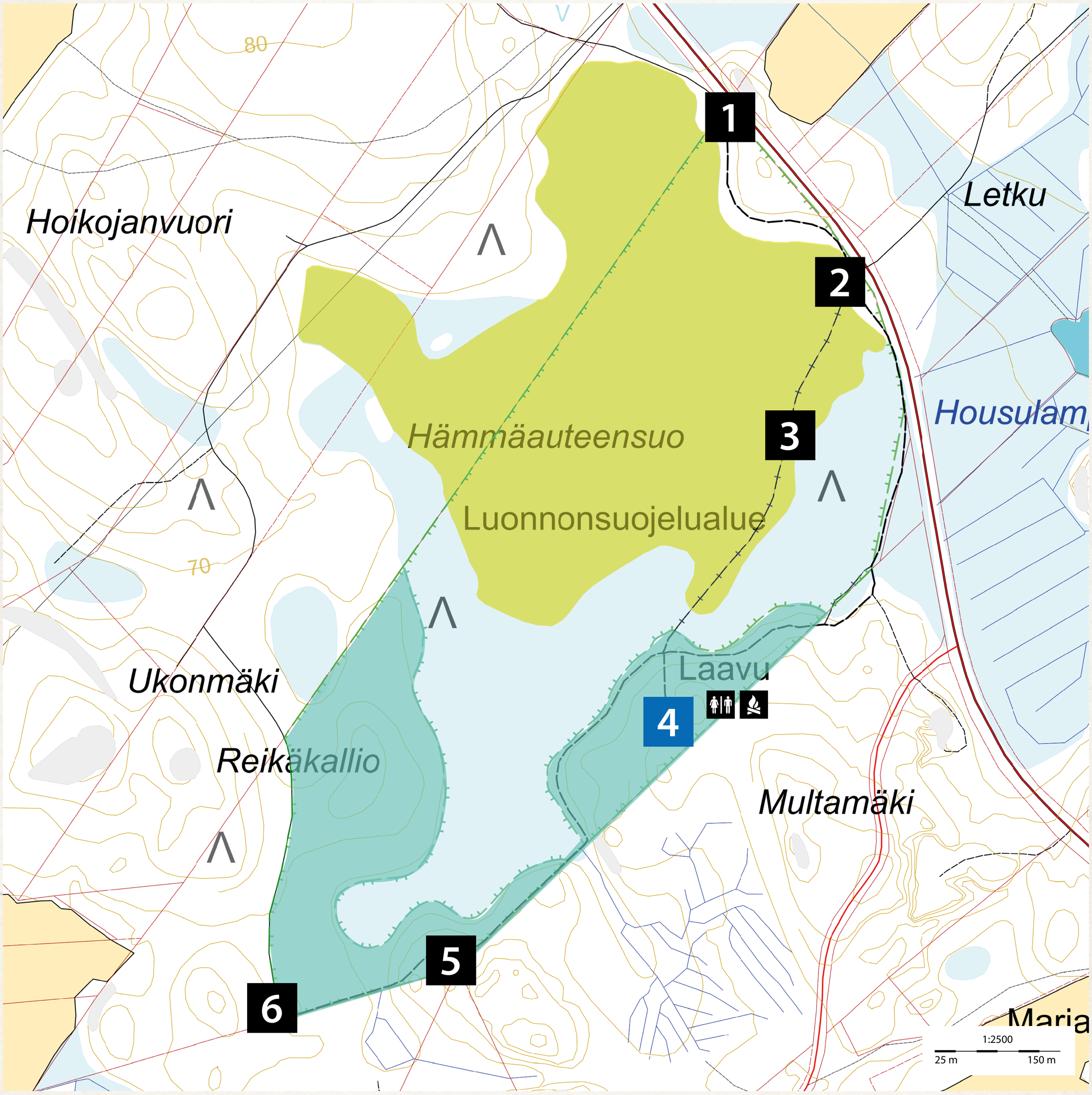

- Olet tässä
- Luontopolkutaulut
- METSO-alue
- ---- Polku
- ++++ Pitkospuut

1. Suon synty
2. Suoyhdistelmätyypit ja suoluonto
3. Suon kasvit ja suon ja metsän lintuja
4. Metsän nisäkkäitä
5. METSO-taulu
6. Talousmetsä ja Lappeenrannan kaupungin metsät

LAPPEENRANTA

ETELÄ-KARJALAN VIRKISTYSALUESÄÄTIÖ

Lisätietoja Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiön sivuilta: **www.ekvas.fi**

RETKEILIJÄN ETIKETTI

LUONNOSSA LIIKKUJAN YLEISET OHJEET

Hämmäauteensuon luontopolku on tarkoitettu jokaiselle luonnonystävälle. Tervetuloa!

- Suojele luontoympäristöä omalta osaltasi.
- Anna eläinten ja kasvien olla rauhassa omassa ympäristössään.
- Anna muidenkin nauttia luonnon rauhasta, vältä äänekästä toimintaa.
- Siivoa aina jälkesi ja tuo kaikki roskat ja muut tavarasi pois maastosta.
- Huolehdi yhteisistä retkikohteiden rakenteista.

NUOTIOTULEN TEKEMINEN

Nuotiotulen sytyttäminen on sallittu vain laavun luona olevassa grillissä. Polttopuukatoksen puut on tarkoitettu retkeilijöiden käyttöön. Kun sytytät tulen, huolehdi myös sen sammuttamisesta. Ole aina varovainen tulen käsittelyssä, erityisesti kun maasto on kuivaa!

ROSKATON RETKEILY

Vastuuntuntoinen retkeilijä käsittelee jätteensä luontoa suojellen.

- Palavat roskat kuten paperin ja poltettavaksi sopivan muovin voi polttaa nuotiossa.
- Ruokajätteet ja hedelmien kuoret voi laittaa kompostikäymälään.
- Palamattomat aineet kuten lasi ja metalli eivät kuulu nuotioon.
- Ne ja kaikki muut roskat pitää viedä pois maastosta ja laittaa huollettuun jäteastiaan P-paikalle.

LEIRIYTYMINEN ON KIELLETTY LUONNONSUOJELUALUEILLA!

Kaiken minkä jaksat kantaa maastoon, jaksat tuoda myös pois!

RULES FOR RECREATIONAL SPOTS

GENERAL INSTRUCTIONS FOR NATURE EXPLORATION

This rest trail is meant for all, so everyone is welcome!

- Protect nature on your part.
- Do not disturb wild animals and plants.
- Let other people enjoy the peace and quiet of nature too.
- Always clear away your own rubbish and do not leave other items in the terrain.
- Take care of the structures at the destination.

On nature excursions, always carry out what you carry in!

LIGHTING A CAMPFIRE

In nature lighting a campfire is only allowed at the designated campfire site. The firewood in the firewood shelter is intended for the use of the visitors. If you light a campfire, also make sure you extinguish it. Always be careful when handling fire, particularly when the terrain is dry!

LITTER-FREE HIKING

Responsible visitors manage their waste in an environmentally friendly way.

- Combustible waste such as paper and plastic that is suitable for burning can be burned on a campfire.
- Incombustible waste such as glass and metal must not be put on a campfire.
- Food waste and fruit peels can be taken to the composting toilet.
- Take all other waste with you and put it into a managed collection bin.

CAMPING IS FORBIDDEN IN NATURE CONSEVATION AREA!

ПРАВИЛА ПОВЕДЕНИЯ НА МЕСТЕ ОТДЫХА

ОБЩИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ НАХОДЯЩЕМУСЯ НА ПРИРОДЕ!

На туристических объектах и местах для костра принято оставлять место у огня для других посетителей или уходить, когда своя еда съедена.

- Общие рекомендации находящемуся на природе
- Предоставляейте животным и растениям возможность быть в
  покое в своей окружающей среде.
- Не причиняйте неудобства другим туристам. Предоставляйте возможность и другим наслаждаться покоем природы.
- Всегда убирайте следы вашего пребывания и уносите мусор и свои остальные вещи из посещаемой вами местности.
- Следите со своей стороны за состоянием общих конструкций зон отдыха и охраняйте природную окружающую среду.
- Кемпинг запрещён в зоне природного заповедника.

РАЗВЕДЕНИЕ КОСТРА

на туристических объектах разрешено лишь на отведенных для разведения огня местах. Дрова, размещенные под деревянным навесом, предназначены для использования туристами. Распиливайте и колите лишь необходимое вам количество дров, а можете наколоть и больше, если хотите произвести приятное впечатление на следующих посетителей.

Если разводите костер, позаботьтесь также о том, чтобы его потушить. Будьте всегда осторожны в обращении с огнем, особенно, когда местность сухая!

Все, что вы можете привезти на природу, вы наверняка способны увезти с собой!

ТУРИСТИЧЕСКИЙ ПОХОД БЕЗ МУСОРА

Турист, осознающий ответственность, обращается с образовавшимися отходами так, чтобы защищать природу.

- Возгораемый мусор, такой как бумагу и подлежащую сжиганию пластмассу, можно сжигать в костре.
- Не кидайте стекло и метал в костер, оно не горит.
- Пищевые отходы и фруктовую кожуру можно выбросить в компостирующий туалет.
- Прочий мусорследует вывозить из местности в обслуживаемый мусорный бак.

КЕМПИНГ ЗАПРЕЩЁН В ЗОНЕ ПРИРОДНОГО ЗАПОВЕДНИКА!

TURVATIETO

Hätätilanteessa soita numeroon 112. Kerro sijaintisi sekä mitä on tapahtunut ja kuuntele ohjeet.

Tämän paikan osoite on
Vanha Viipurintie 661, 54260 Lappeenranta

Tämän paikan koordinaatit ovat
N 61° 0.1169′ E 28° 17.4412 (WGS 84)

EMERGENCY INSTRUCTIONS

In an emergency, dial 112. Inform the operator of your location and what has happened and listen to their instructions.

The address of this spot is
Vanha Viipurintie 661, 54260 Lappeenranta

The coordinates for this spot are
N 61° 0.1169› E 28° 17.4412 (WGS 84)

ИНФОРМАЦИЯ О БЕЗОПАСНОСТИ

В неотложных ситуациях звоните по номеру 112. Сообщите ваше местонахождение, а также что произошло и слушайте инструкции.

Адрес данного места
Vanha Viipurintie 661, 54260 Lappeenranta

Координаты данного места
N 61° 0.1169› E 28° 17.4412 (WGS 84)

METSÄN NISÄKKÄITÄ

HIRVI *(Alces alces)*

Hirvi on Suomen suurin maanisäkäs. Hirvisonni voi painaa jopa 700 kg. Hirven ravintoon kuuluu sekä vesikasveja että kuivan maan kasveja. Ruokaillessaan hirvi aiheuttaa metsätuhoja syömällä kuorta ja oksia. Hirvikantaa säännöstellään metsästämällä.

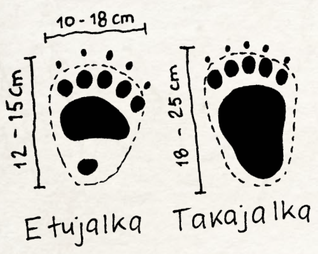

KARHU *(Ursus arctos)*

Karhu on Euroopan suurimpia petoeläimiä. Se on myös Suomen kansalliseläin. Karhu on kaikkiruokainen, se syö paljon mm. marjoja. Karhut nukkuvat talviunta pesäkolossaan puoli vuotta.

SUSI *(Canis lupus)*

Susi on suurikokoisin nykyisin elävä koiraeläinlaji. Sudet elävät pareittain tai perhekunnittain laumoissa. Ruokavalion perustan muodostavat suurikokoiset sorkka- ja kavioeläimet.

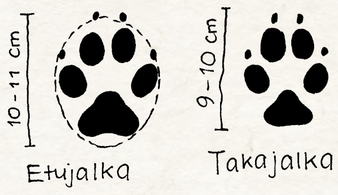

ILVES *(Lynx lynx)*

Suomessa on vain yksi luonnonvarainen kissaeläin, ilves. Se liikkuu yleensä hämärässä tai öisin. Ravinnokseen se pyydystää jäniksiä, kanalintuja, mutta myös isompia nisäkkäitä, kuten metsäkauriita.

ORAVA *(Sciurus vulgaris)*

Orava on puissa elävä jyrsijä. Hyvä tuntomerkki on pitkä ja tuuhea häntä. Oravan pääravintoa ovat kuusen siemenet ja syksyllä myös sienet. Orava tekee pallomaisen risupesän usein korkealle kuuseen, mutta se voi pesiä myös linnunpönttöön.

NÄÄTÄ *(Martes martes)*

Kaikenlaisissa metsissä viihtyvä näätä on näätäeläimien tyypillinen edustaja ja on siksi antanut nimensäkin heimolle. Näätä on aktiivinen öisin, jolloin se tutkii ravintoa hakiessaan kaikki mahdolliset kolot.

KETTU *(Vulpes vulpes)*

Maailman levinnein maalla liikkuva petoeläin on kettu. Kettu pesii onkaloissa. Kaikkiruokaiselle ketulle maittavat pikkunisäkkäät, kalat, kasvit ja raadot.

MÄYRÄ *(Meles meles)*

Näätäeläimiin kuuluva mäyrä liikkuu enimmäkseen yöllä. Mäyrä on kaikkiruokainen, mutta kesäisin se syö pääasiassa lieroja. Mäyrä nukkuu talviunta.

METSÄMYYRÄ *(Myodes glareolus)*

Metsämyyrä elää erilaisissa metsissä ja suosii tiheää aluskasvillisuutta. Ravinto muodostuu pääosin kasveista, mutta myös sienet ja hyönteiset kelpaavat. Metsämyyrien säännöllisten kannanvaihteluiden johdosta puhutaan hyvästä tai huonosta myyrävuodesta.

HÄMMÄÄUTEEN SUO

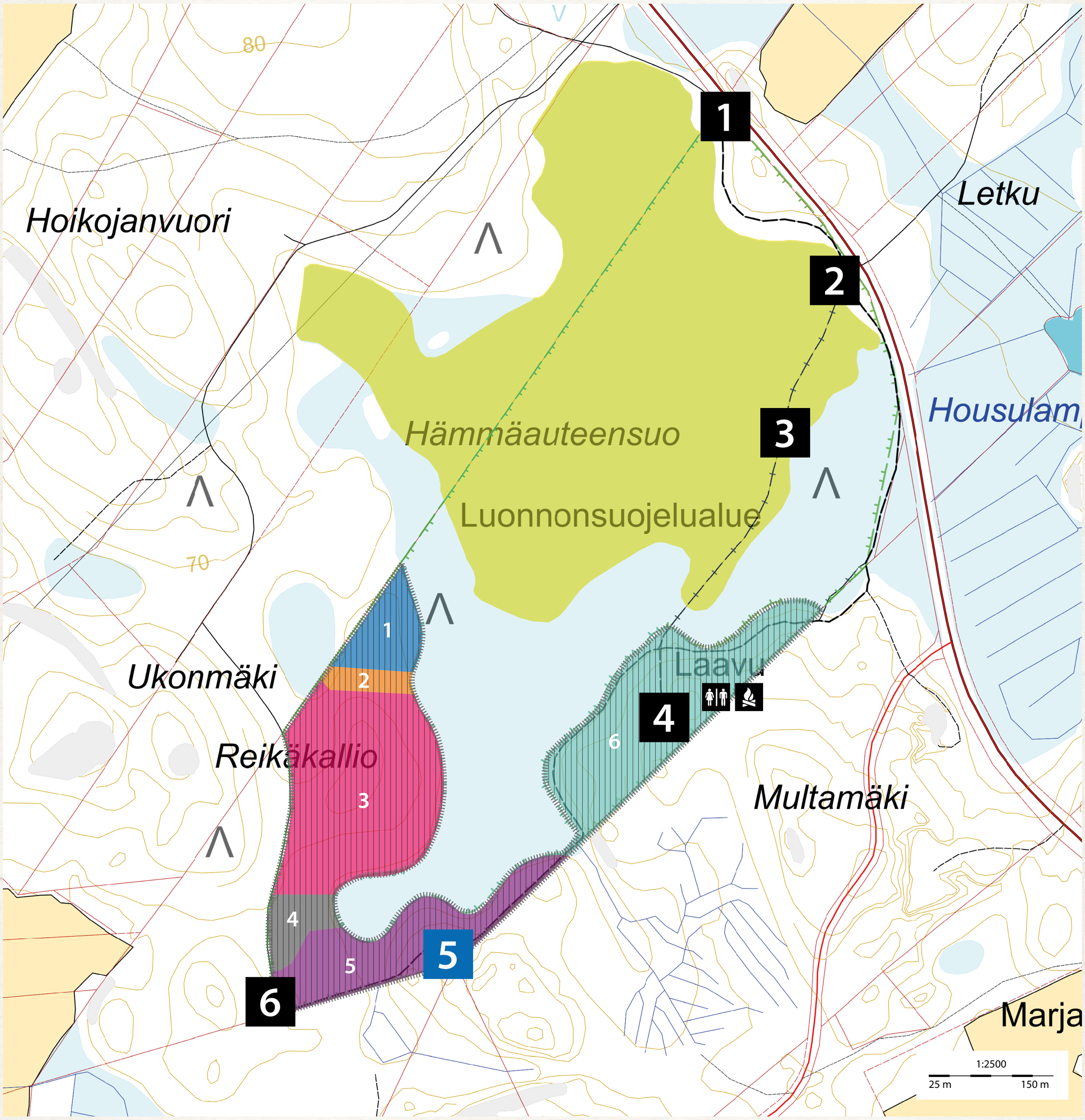

Olet tässä

Luontopolkutaulut

METSO-alue

Polku

Pitkospuut

LAPPEENRANTA

ETELÄ-KARJALAN VIRKISTYSALUESÄÄTIÖ

HÄMMÄAUTEENSUON LUONNONSUOJELUALUE JA SUON REUNA-ALUEIDEN METSO-SUOJELUALUE

Hämmäauteensuo on harvinainen suoluontokohde Etelä-Karjalassa. Lappeenrannan kaupungin omistama osa suosta on luonnonsuojelualuetta ja kuuluu valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan. Luonnonsuojelualue on laajuudeltaan noin 30 hehtaaria. Suon eteläosan viereiset, noin 11 hehtaarin laajuiset alueet kuuluvat METSO-suojeluohjelmaan. METSO-alueen vanhat kuusikot, joissa on myös järeitä haapoja, soveltuisivat hyvin esimerkiksi liito-oravan elinympäristöksi. Uhanalaisista lajeista ei kuitenkaan ole merkintöjä.

ALUE 1 0,6 ha

METSO-elinympäristötyyppi ja luokka:
Runsaslahopuupuustoinen kangasmetsä / Luokka I – Vanhapuustoiset ja runsaslahopuustoiset lehtomaisen ja tuoreen kankaan metsiköt.

Elinympäristötyypin kuvaus:
Vanha havu- tai sekametsä, muu arvokas elinympäristö.

Alueella on lehtomaisen kankaan yli 100-vuotias kuusikko, jossa on sekapuuna vähän mäntyjä ja koivuja. Puusto on järeää, keskiläpimitaltaan 36–40 cm. Metsikkö on puron (metsälakikohde) lähimetsä. Pientä alikasvoskuusta kasvaa paikoitellen, mutta muuten metsä on melko tasarakenteinen.

Alue on luonnontilainen, eikä tuoreita jälkiä aiemmista metsätaloustoimenpiteistä ole näkyvissä. Lahopuuta kuviolla on 21 m^3/ha, joka jakautuu puoliksi pysty- ja maalahopuun kesken. Kuviolla on pysty- ja maalahopuita suunnilleen saman verran.

ALUE 2 0,16 ha

METSO-elinympäristötyyppi ja luokka:
Pienvesien lähimetsät / Luokka II – Muut monimuotoisuudelle merkittävät pienvesien lähimetsät.

Elinympäristötyypin kuvaus:
Puro, metsälain erityisen tärkeä elinympäristö.

Luonnontilaisen kaltainen puro, jonka ympärillä kasvaa lehtomaisen kankaan yli 100-vuotiasta kuusivaltaista metsää. Tuoreita jälkiä metsätaloustoimenpiteistä ei ole ja puron lähimetsä on samanlaista kuin viereisten kuvioiden metsät.

ALUE 3 4,3 ha

METSO-elinympäristötyyppi ja luokka:
Runsaslahopuupuustoinen kangasmetsä
Luokka I – Vanhapuustoiset ja runsaslahopuustoiset lehtomaisen ja tuoreen kankaan metsiköt (2 ha) sekä **Luokka II** – Muut monimuotoisuudelle merkittävät lehtomaisen ja tuoreen kankaan metsiköt, jotka eivät täytä luokan I valintaperusteita (2,3 ha).

Elinympäristötyypin kuvaus:
Vanha havu- tai sekametsä, muu arvokas elinympäristö.

Lehtomaisen kankaan kuusivaltainen yli 100-vuotias metsä, jossa kasvaa sekapuuna jonkin verran mäntyä ja koivua. Kuviolla on myös yksi hyvin järeä haapa, jonka rinnankorkeuslläpimitta on 55–60 cm. Metsän luonnontilaisuus on hyvä, eikä merkkejä tuoreista metsätaloustoimista ole. Puuston kuoleminen ja sen myötä lahopuun määrä on jakautunut kuviolla epätasaisesti ja näin ollen osa kuviosta kuuluu I-luokan ja osa II-luokan elinympäristötyyppiin. Lahopuusto on painottunut kuvion itäosiin. Lahopuuta kuviolla on noin 19 m3/ha. Lahopuu on lähes kokonaan havupuuta, kuusta ja mäntyä sekä hieman lehtipuuta.

ALUE 4 0,5 ha

METSO-elinympäristötyyppi ja luokka:
Puustoiset suot ja soiden metsäiset reunat / Luokka I – Vesitaloudeltaan ja puustoltaan luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset korvet.

Elinympäristötyypin kuvaus: Korpi, muu arvokas elinympäristö.

Kasvupaikkatyyppinä on metsäkortekorpi ja puusto yli 90-vuotiasta tasarakenteista kuusikkoa, jossa sekapuuna kasvaa mäntyä ja järeitä haapoja. Puustosta kuusen osuus on 81 %, männyn osuus 16 % ja haavan osuus 3 %. Metsä on luonnontilainen, eikä jälkiä aiemmista metsätaloustoimenpiteistä ole näkyvissä. Kuviolla on myös lähteisyyttä. Lahopuuta kuviolla on noin 7 m^3/ha, josta maalahopuuta ja pystylahopuuta on lähes yhtä paljon. Lahopuu on kokonaisuudessaan kuusta. Elävässä puustossa on jonkin verran lahovikaisuutta.

ALUE 5 1,9 ha

METSO-elinympäristötyyppi ja luokka:
Runsaslahopuupuustoinen kangasmetsä / Luokka II - Muut monimuotoisuudelle merkittävät lehtomaisen ja tuoreen kankaan metsiköt, jotka eivät täytä luokan I valintaperusteita.

Elinympäristötyypin kuvaus:
Vanha havu- tai sekametsä, muu arvokas elinympäristö.

Kasvupaikkatyyppinä on tuore kangas (MT), jolla kasvaa noin 100-vuotias kuusivaltainen metsikkö, jossa sekapuuna on haapoja ja joitakin yksittäisiä mäntyjä ja koivuja. Puusto on erirakenteinen, sillä kuusta kasvaa eri latvuskerroksissa. Haavat ovat järeitä.Metsä on luonnontilainen, eikä jälkiä tuoreista metsätaloustoimista ole näkyvissä. Kuviolla on myös kookkaita muurahaispesiä ja vaihtelevia maastonmuotoja. Lahopuuta kuviolla on noin 6 m^3/ha. Lahopuu on kokonaisuudessaan kuusta. Elävässä puustossa on jonkin verran lahovikaisuutta.

ALUE 6 (sekä 1–5)

Alue 6 sekä alueet 1–5 kuuluvat METSO-suojelualueeseen.

METSO-ohjelma on metsänomistajille suunnattu, vapaaehtoisuuteen perustuva metsiensuojeluohjelma. Metsoohjelman tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen sekä vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys.

Hämmäauteensuo on harvinainen suoluontokohde Etelä-Karjalassa.

TALOUSMETSÄ

Suurin osa Suomen metsistä on yksityisten omistamia, metsätalouden harjoittamiseen tarkoitettuja talousmetsiä. Metsätaloudella on ollut ja on edelleen suuri merkitys Suomen kansantaloudelle. Talousmetsiä omistavat yksityisten lisäksi muun muassa metsäyhtiöt, kunnat, seurakunnat ja metsähallitus, joka on valtion liikelaitos. Suomen metsäpinta-ala on 20 miljoonaa hehtaaria, kasvu noin 100 miljoonaa m^3/v ja hakkuumäärä noin 60 miljoonaa m^3/v.

Suomen talousmetsien puita ovat tärkeysjärjestyksessä mänty, kuusi ja koivu. Havupuista eli kuusesta ja männystä valmistetaan sahatavaraa, selluloosaa, paperia ja kartonkia. Koivusta valmistetaan koivuviilua ja koivusellua. Suomessa kasvaa yhteensä noin 30 puuvartista lajia, jotka voidaan luokitella puiksi. Lehtipuista koivulla on suurin taloudellinen merkitys.

Yleisesti metsikkökasvatusta pidetään kannattavimpana puuntuotannon tapana. Tällöin toteutetaan ns. viljelykiertoa, johon kuuluvat istutus, taimikonhoidot, harvennushakkuut sekä päätehakkuu. Päätehakkuun jälkeen alue raivataan, metsänpohja käsitellään alueelle sopivalla maanmuokkaustavalla ja istutetaan uudet taimet. Metsää voi uudistaa myös luontaisesti alueilla, joilla on edellytyksiä luontaiseen uudistumiseen, kuten kuivahkoilla tai kuivilla kankailla ja korpijuoteilla. Molemmissa menetelmissä käytetään useimmiten maanpinnan muokkausmenetelmiä: metsä-äestystä, mätästystä tai kääntömätästystä. Istutettava puulaji valitaan istutusalueen maalajin ja rehevyyden perusteella.

Metsässä kasvaa puiden lisäksi myös pensaita, varpuja, ruohoja, marjoja ja sieniä. Metsien virkistyskäyttö kuten kävely, hiihto, suunnistus, sienestys ja marjastus ovat mahdollisia talousmetsissä. Suomessa on voimassa ns. jokamiehenoikeus, joka takaa vapaan metsien virkistyskäytön. Myös eläimet kuuluvat suomalaiseen metsään ja eläinten asemaa onkin vahvistettu lainsäädännöllä.

Talousmetsien monimuotoisuus turvataan lainsäädännöllä ja metsäsertifikaateilla. Metsälaki ja Luonnonsuojelulaki turvaavat arvokkaiden, monimuotoisten kohteinen säilymisen, ja metsäsertifikaatit varmistavat osaltaan monimuotoisuuden huomioimisen. Talous- ja taajamametsissä metsäsertifikaatit edellyttävät sosiaalisten, ekologisten ja ekonomisten kriteereiden noudattamista.

Talous-metsäksi kutsutaan metsää, joka tuottaa omistajalleen tuloja.

LAPPEENRANNAN KAUPUNGIN METSÄT

Lappeenrannan kaupunki omistaa metsää noin 3 600 hehtaaria. Kaupungin metsille laaditaan yhteistyössä asukkaiden kanssa metsäsuunnitelmat. Metsäsuunnittelun yhteydessä metsät jaetaan hoitoluokkiin seuraavasti: C1 Lähimetsä, C2 Ulkoilu- ja virkistysmetsä, C3 Suojametsä, C4 Talousmetsä ja C5 Arvometsä ja täydentävät luokat E Erityismetsä, S Suojelualueet, R Maankäytön muutosalueet sekä 0 Luokittamattomat alueet.

Asutuksen lähellä olevissa taajamametsissä metsien hoidon ja käytön painotus on yleensä arvometsä, suojametsä, ulkoilu- ja virkistysmetsä tai lähimetsä. Puustoa hoidetaan niin, että se säilyy terveenä ja toimii hoitoluokituksen mukaisessa tarkoituksessa palvellen asukkaiden tarpeita.

S-merkinnällä suojeltuja alueita on kaupungin metsistä noin 250 hehtaaria eli 7 % metsäpinta-alasta. S-merkinnän alueet on suojeltu Luonnonsuojelulailla, METSO-ohjelmalla, Metsälain määräyksillä, kaavamerkinnällä tai kaupungin omalla päätöksellä metsäsuunnittelun yhteydessä.

Kaupungin metsille on määritelty metsäsuunnittelun yhteydessä hakkuusuunnite. Hakkuusuunnite on määritelty kaupungin metsien kehitysluokkarakenteen, metsien kasvun ja omistajan asettamien tulostavoitteiden mukaan. Hakkuissa ja hoidossa noudatetaan kaikkia kolmea kestävyyden periaatetta eli sosiaalista, ekonomista ja ekologista kestävyyttä.

Sosiaalisella kestävyydellä tarkoitetaan Lappeenrannassa sitä, että asukkaat ovat mukana vuorovaikutteisesti metsiä koskevissa suunnittelu- ja toteutusprosesseissa ja että metsien hoidossa ja käytössä huomioidaan maisema- ja kulttuuriarvot sekä muinaismuistot. Ekologisella kestävyydellä tarkoitetaan, että luonnon ekosysteemejä ei tuhota ja että uhanalaisista ja vaarantuneista kasvi- ja eläinlajeista huolehditaan. Ekonomisella kestävyydellä tarkoitetaan, että kaupungin metsien kehitysluokkajakaantuma tukee hakkuiden määrää eikä kymmenvuotiskaudella ylitetä hakkuusuunnitetta. Silloin kun kasvu on pysyvästi hakkuita suurempi, kaupungin metsät sitovat hiiltä ja toimivat hiilinieluna.

Erilaisten metsätuhojen seuranta ja toiminta niiden välttämiseksi on osa kaupungin metsien hoitoa. Myrskytuhot korjataan nopeasti, jotta niistä ei aiheudu hyönteistuhovaaraa. Kirjanpainajatuhojen yleisyyttä seurataan ja torjuntahakkuisiin ryhdytään tarvittaessa nopeasti. Maannousemasienen leviäminen estetään talvikorjuulla tai ruiskuttamalla kantoja harmaaorakas-sienellä tai urealla hakkuiden yhteydessä. Puutavaravarastojen poiskuljetus ennen määräaikoja on yksi keino estää hyönteistuhojen leviämistä.

HOITOLUOKITUKSET

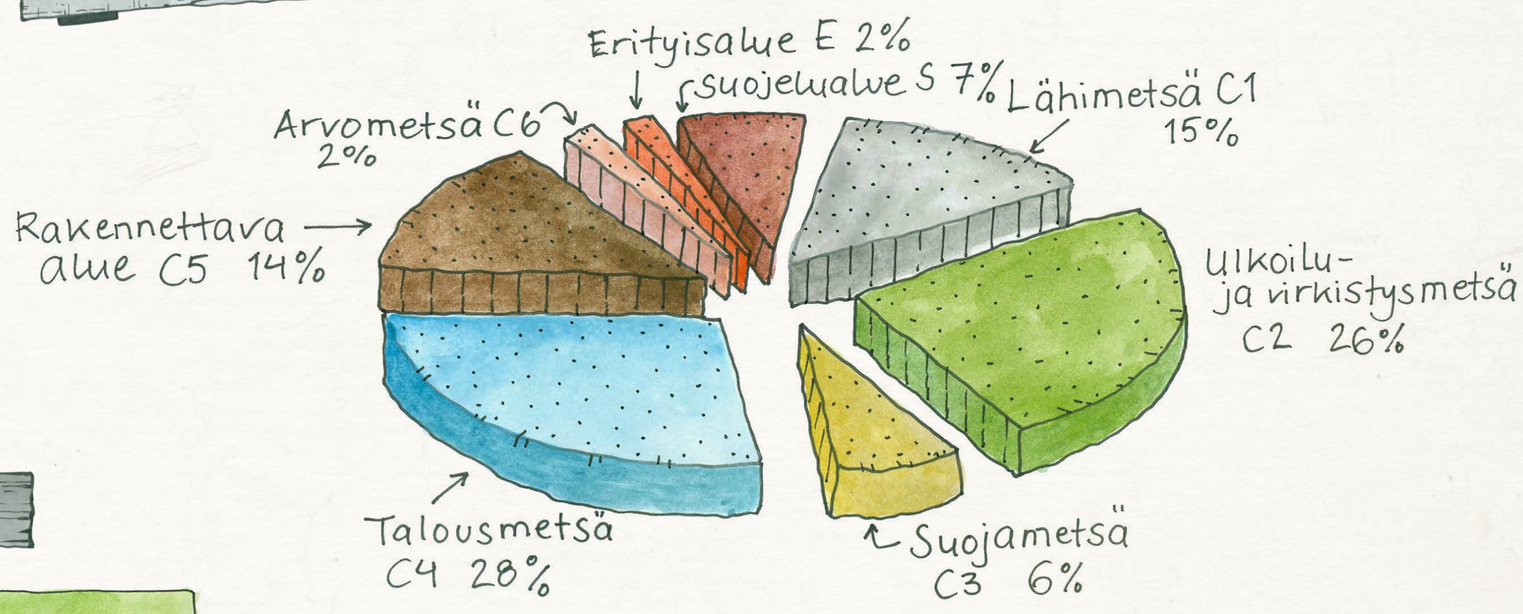

KEHITYSLUOKKARAKENNE

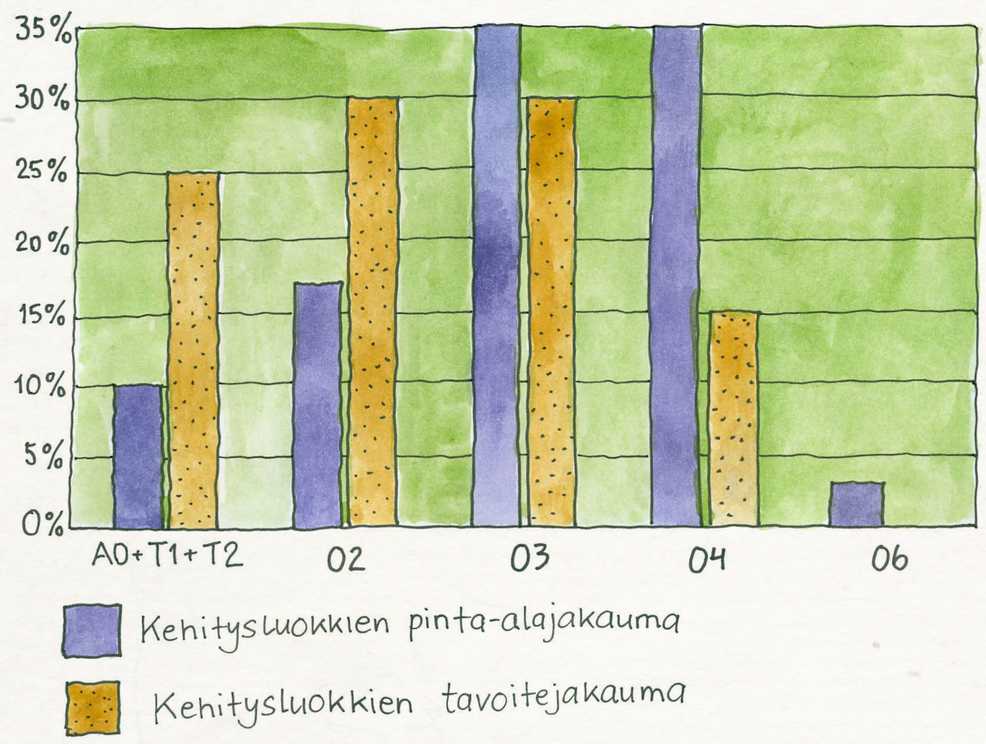

KASVU JA HAKKUUT

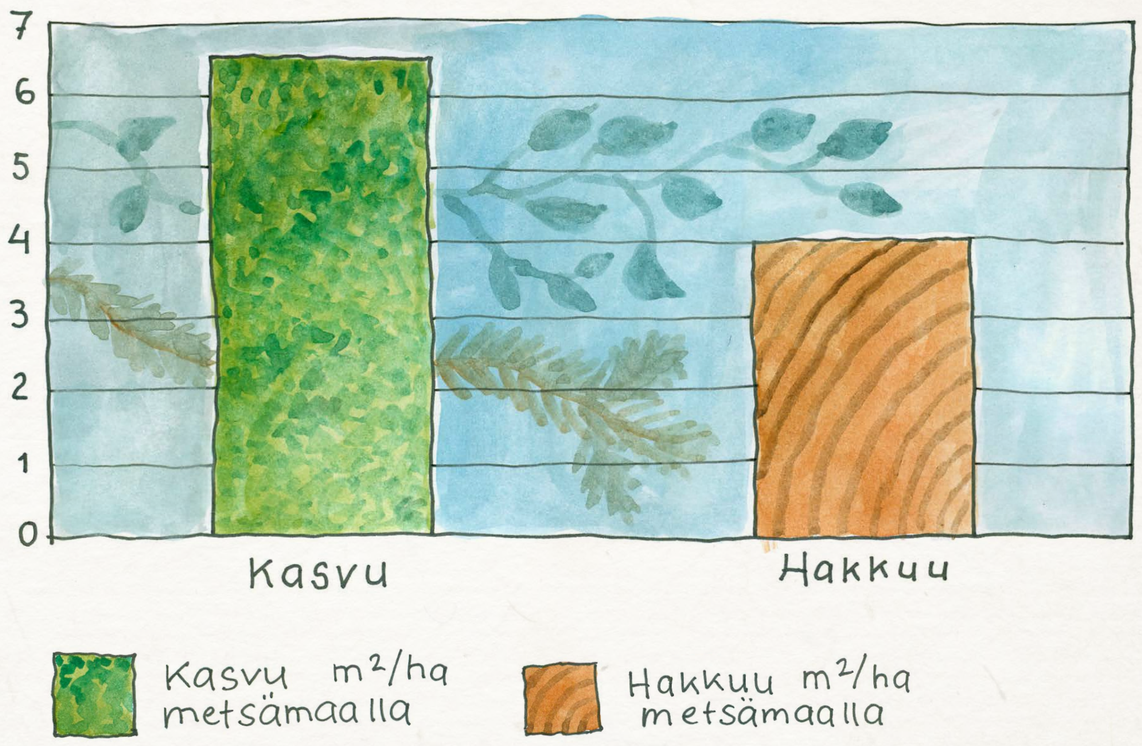

Lisätietoja Lappeenrannan metsistä:
www.lappeenranta.fi → Palvelut → Rakentaminen ja maankäyttö → Metsätalous